

Saeimas darbs

pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā

Līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā būtiski palielinās nacionālo parlamentu loma Eiropas Savienības (ES) lēmumu pieņemšanas procesā. Saeima turpmāk sniegs atzinumus par ES tiesību aktu projektiem, izvērtējot, vai ES likumdošanas iniciatīvas atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem.

Lisabonas līgums¹ vienkāršo un uzlabo lēmumu pieņemšanas procedūru ES, kā arī precīzi nosaka un nodala ES un dalībvalstu kompetences. Tāpat līgums maina ES institucionālo uzbūvi un piešķir ES juridiskās personas statusu. Līgums arī pirmo reizi nosaka kārtību, kādā dalībvalsts var izstāties no ES.

Kā paplašinās nacionālo parlamentu iesaiste ES likumdošanas procesā?

Lisabonas līgums nacionālajiem parlamentiem paredz plašākas iespējas iesaistīties ES tiesību aktu izstrādē. Dalībvalstu parlamenti nodrošina, lai priekšlikumi un likumdošanas iniciatīvas atbilstu subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem².

Tas nozīmē, ka nacionālajiem parlamentiem ir iespēja jau ES tiesību aktu izstrādes sākumā vērtēt, vai attiecīgā ES tiesības akta izstrādes mērķi nebūtu labāk sasniedzami zemākā – dalībvalstu likumdošanas līmenī.

Lai nodrošinātu parlamentu iesaistišanos ES likumprojektu izvērtēšanā, visu 27 dalībvalstu parlamenti jauno ES tiesību aktu projektus saņem vienlaikus ar citām ES institūcijām. Pēc tiesību akta projekta izvērtēšanas parla-

menti sniedz atzinumu, ko nosūta Eiropas Komisijai, ES Padomei un Eiropas Parlamentam.

Ja atzinumi par neatbilstību subsidiaritātes principam saņemti **vismaz no vienas trešdaļas parlamentu (deviņu dalībvalstu parlamentiem), likumdošanas iniciatīva jāpārskata**. Savukārt tiesību akts drošības un tiesiskuma jautājumos jāpārskata, ja iebilst vismaz septiņi nacionālie parlamenti.

Pēc nacionālo parlamentu atzinumu saņemšanas Eiropas Komisija lems, vai saglabāt, grozīt vai atsaukt priekšlikumus. Eiropas Komisijas, kā arī valstu parlamentu sniegtos atzinumus iesniedz ES likumdevējam – ES Padomei un Eiropas Parlamentam. Līdz pirmā lasījuma pabeigšanai ES likumdevējs, ņemot vērā saņemtos atzinumus, izvērtē priekšlikuma atbilstību subsidiaritātes principam.

Ja likumdevējs ar 55 procentu ES Padomes locekļu balsu vairākumu vai Eiropas Parlamenta balsu vairākumu nolēm, ka priekšlikums neatbilst subsidiaritātes principam, priekšlikuma izskatīšanu pārtrauc.

Kā Lisabonas līgums ietekmē Saeimas darbu?

Saeimas kārtības rullis nosaka, ka Saeima savu līdzdalību ES jautājumos realizē ar Eiropas lietu komisijas starpniecību, ja Saeima nav lēmusi citādi. Lisabonas līgumā paredzētais ES tiesību aktu vērtēšanas process sniedz arī citām Saeimas komisijām iespēju plašāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā par ES jautājumiem.

Saeimas atzinumu par ES likumdošanas iniciatīvu atbilstību subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem sagatavo Eiropas lietu komisija. Pēc likumprojekta saņemšanas komisija to nosūta attiecīgās nozares Saeimas komisijai un ministrijai ar lūgumu sniegt viedokli. **Astoņu nedēļu laikā pēc ES tiesību akta projekta saņemšanas Eiropas lietu komisija Saeimas vārdā Eiropas Komisijai, ES Padomei un Eiropas Parlamentam sniedz atzinumu par to, vai iniciatīva atbilst minētajiem principiem.**

Lisabonas līgums paredz arī aktīvāku parlamenta iesaisti vairāku ES iestāžu (*Europol*, *Eurojust*, Revīzijas palāta) darba uzraudzīšanā. Pēc šo iestāžu gada pārskata publicēšanas Latvijas nozīmētie pārstāvji prezentēs šo iestāžu gada pārskatus Saeimas Eiropas lietu komisijā un atbildīgās nozaru komisijās.

¹ Lisabonas līgums (Līgums par Eiropas Savienību un Līgums par Eiropas Savienības darbību) tika parakstīts 2007.gada 13.decembrī. Saeima līgumu ratificēja 2008.gada 8.maijā, un tas stājās spēkā 2009.gada 1.decembrī.

² Subsidiaritātes princips paredz, ka lēmumu pieņemšanai jānotiek pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī – tuvāk iedzīvotājiem. ES tiesību kontekstā šis princips nosaka atbildības jomu sadalīšanu starp ES un tās dalībvalstīm. Proporcionalitātes princips nosaka, ka jebkurai ES darbībai nevajadzētu iet tālāk kā nepieciešams, lai sasniegtu noteikto mērķi.